REGIUNEA TRANSNISTREANĂ A REPUBLICII MOLDOVA ÎN CONTEXTUL NOILOR TENDINȚE GEOPOLITICE ÎN RELAȚIILE CU UCRAINA[1]

TRANSNISTRIAN REGION OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA IN THE CONTEXT OF NEW GEOPOLITICAL TRENDS IN RELATIONS WITH UKRAINE

Serghei SPRINCEAN, *doctor habilitat în științe politice, conferențiar universitar*
Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice
al Universității de Stat din Moldova,
E-mail: sprinceans@yahoo.com
ORCID ID: 0000-0002-7411-9958

CZU: 327(478-24): 327(477)
https://doi.org/10.53783/snierm2025.07

Rezumat. *Războiul declanșat la 24 februarie 2022 de Federația Rusă prin invazia militară și hibridă a Ucrainei, a generat schimbări structurale cu impact semnificativ asupra regiunii est-europene. Problema transnistreană a constituit încă de la organizarea sa in anii 1988-1989 de către serviciile secrete ale URSS, așa precum a și fost gândită, un impediment fundamental în dezvoltarea Republicii Moldova și a Ucrainei, precum și în apropierea celor două state de Ununea Europeană și NATO. Transnistria a devenit o pârghie de control asupra proceselor politice din cele două state prin care se promova voința și interesele Rusiei în Balcani și Europa de Sud-Est. Regiunea transnistreană a Republicii Moldova are o importanță aparte în contextul efortului comunității internaționale și a Uniunii Europene de a asigura un nivel minim a securități dispre frontierele de vest ale Ucrainei și a sprijinului pentru Ucraina în lupta sa dreaptă în războiul de cotropire dus de Rusia contra sa. Regiunea transnistreană, ocupată de trupele militare ale Rusiei, este tratată a un pericol iminent care amenință regiunea ucraineană Odesa, porturile sale maritime libere prin care Ucraina este încă capabilă să exporte produsele sale, și să importe ajutoarele europene, pe lângă porturile fluviale din gurile Dunării. Din Transnistria provine și o amenințare majoră și pentru Republica Moldova, intens și constant destabilizată și provocată de războiul hibrid declanșat de Rusia contra sa. În ultimii patru ani, comunitatea experților, societatea civilă și politicienii din afara arcului puterii oficiale din Ucraina au expus mereu proiecte și scenarii de anihilare a pericolului rus din regiunea transnistreană, inclusiv prin aplicarea forței militare și a organizării unei lovituri de preluare a controlului in zona separatistă. Dar, tot mai des, asemenea scenarii sunt admise și de către oficialitățile de la Kiev, în pofida opiniei neschimbate a oficialilor de la Chisinau de neadmitere a escaladării conflictului militar în Transnistria, ci de a se încerca o dinamizare a situației prin intensificarea negocierilor de pace. Aceste*

[1] Articolul este elaborat în cadrul subprogramului 01.05.01 *Securitatea națională a Republicii Moldova în contextul aderării la Uniunea Europeană: abordări juridice, politologice și sociologice,* realizat de Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice al Universității de Stat din Moldova.

realități geopolitice din regiune au căpătat nuanțe noi în condițiile accelerării procesului de extindere a UE prin implicarea în acest proces a Republcii Moldova și a Ucrainei ca un gest de solidaritate și spijin în perioada războiului Rusiei contra Ucrainei. Admiterea în UE a Republicii Moldova poate fi periclitat prin tergiversarea soluționării problemei transnistrene. Prin urmare, și Republca Moldova este interesată de o soluționare rapidă a problemei și o integrare a regiunii ocupate acum de militarii ruși. În aceste circumstanțe geopolitice, regimul de ocupație de la Tiraspol s-a pomenit după februarie 2022 izolat între Ucraina și Republica Moldova, pregătindu-se pentru un atac concertat asupra sa din partea statelor din jur, prefigurând o dilemă securitară, ce se vrea soluționată printr-o participare plenară a mai multor actori importanță din regiune cum ar fi România, Ucraina și Republica Moldova. Bunele relații trilaterale dintre aceste state pot deveni un puternic motor de dezvoltare regională cu condiția anihilării pericolului rusesc din zona transnistreană și a diminuării substanțiale a influenței Rusiei în această regiune.

***Cuvinte cheie**: conflictul transnistrean, războiul din Ucraina, securitate națională, risc de securitate, amenințare la adresa securității, vulnerabilitate securitară, război hibrid*

***Abstract**. The war launched on February 24, 2022 by the Russian Federation through the military and hybrid invasion of Ukraine, generated structural shift with a significant impact on the Eastern European region. The Transnistrian issue, since its organization in 1988-1989 by the secret services of the USSR, as it was conceived, has been a fundamental impediment to the development of the Republic of Moldova and Ukraine, as well as to the rapprochement of the two states with the European Union and NATO. Transnistria has become a lever of control over the political processes in the two states through which the will and interests of Russia in the Balkans and South-Eastern Europe were promoted. The Transnistrian region of the Republic of Moldova is of particular importance in the context of the effort of the international community and the European Union to ensure a minimum level of security on the western borders of Ukraine and support for Ukraine in its just struggle in the war of aggression waged by Russia against it. The Transnistrian region, occupied by Russian military troops, is considered an imminent danger that threatens the Ukrainian region of Odessa, its free sea ports through which Ukraine is still able to export its products, and import European aid, in addition to the river ports at the mouths of the Danube. Transnistria also poses a major threat to the Republic of Moldova, which is intensely and constantly destabilized and provoked by the hybrid war launched by Russia against it. Over the past four years, the expert community, civil society and politicians outside the arc of official power in Ukraine have constantly exposed projects and scenarios for annihilating the Russian threat in the Transnistrian region, including by applying military force and organizing a coup to take control of the separatist area. But, more and more often, such scenarios are also accepted by the officials in Kiev, despite the unchanged opinion of the officials in Chisinau not to admit the escalation of the military conflict in Transnistria, but to try to dynamize the situation by intensifying peace negotiations. These geopolitical realities in the region have acquired new nuances in the context of the acceleration of the EU enlargement process by involving the Republic of Moldova and Ukraine in this process as a gesture of solidarity and support during the period of Russia's war against Ukraine. The admission of the Republic of Moldova to the EU may be jeopardized by delaying the solution of the Transnistrian problem. Therefore, the Republic of Moldova is also interested in a quick solution to the problem and an integration of the region now occupied by the Russian military. In these geopolitical circumstances, the occupation regime in Tiraspol found itself isolated after February 2022 between Ukraine and the Republic of Moldova, preparing for a concerted attack on it by*

the surrounding states, foreshadowing a security dilemma, which is intended to be resolved through the plenary participation of several important actors in the region such as Romania, Ukraine and the Republic of Moldova. Good trilateral relations between these states can become a powerful engine of regional development provided that the Russian danger in the Transnistrian area is annihilated and Russia's influence in this region is substantially diminished.

***Keywords**: Transnistrian conflict, war in Ukraine, national security, security risk, security threat, security vulnerability, hybrid war*

Relațiile româno - ucrainene, în contextul agresiunii ruse asupra vecinilor din est ai Republicii Moldova, devin tot mai complexe și mai interdependente [1, p. 233]. Riscurile și amenințările de securitate devin tot mai comune și corelate, reieșind din simplul motiv că războiul declanșat de Putin în Ucraina nu ține cont de hotarele oficiale ale statelor, drone rătăcite cazând haotic, iar altele ca o provocare și testare a reacției, și pe teritoriile suverane ale vecinilor Ucrainei, inclusiv în Republica Moldova [2, p. 15].

Pe lângă problemele sociale, economice, cum ar fi aprovizionarea cu energie electrică, combustibil, cu produse de primă necesitate, pe lângă amenințările directe la adresa populației cu drone, și problema transnistreană unește Ucraina și Republica Moldova mai strâns ca niciodată [3, p. 105]. Problematica transnistreană a fost văzută totalmente diferit până în 2022 și, mai ales până la 2014. Cu toate acestea, anume o soluție eficientă și rapidă a problematicii transnistrene începe să apropie pozițiile Ucrainei cu cele ale României și Republicii Moldova [4, p. 185].

De fapt, Transnistria a devenit veriga care leagă Chișinăul de Kiev, mai ales după declanșarea atacului Rusiei asupra Ucrainei la 24 februarie 2022 [5, p. 159]. Astăzi aceasta a devenit o problemă comună care poate fi rezolvată, de ceva timp, mai ales pe cale militară. În acești temeni încep să gândească tot mai mulți decidenți din cele trei state vizate direct de problema în cauză: Ucraina, România și Republica Moldova, dar și în cele mai importante capitale occidentale [6, p. 339].

După ce în primii ani de război, ucrainenii, cel mai des societatea civilă, comunitatea de analiști și experți, cominitatea academică, foarte des abordau problema simplist, reducând-o la o intervenție militară rapidă dar "chirurgicală" de demilitarizare, poate chiar de eliminare a persoanelor - cheie ale regimului separatist, fără de care acesta ar colapsa într-o perioadă previzibilă, acum și-au dat seama că anihilarea regimului de ocupație de la Tiraspol necesită o pregătire temeinică, deaorece un eventual eșec poate avea ecouri tragice și nedorite de lungă durată, fapt ce poate cauza statelor din regiunea Sud-Est Europeană un deserviciu major [7, p. 93].

Astfel că, la insistențele de decenii ale românilor (din cele două state românești: România și Republica Moldova), Ucraina abia la finele acestui an - 2025 a modificat propriul cadru normativ referitor la eliminarea din lista minorităților naționale locuitoare etnonimul de moldovean și limba "moldovenească" din lista celor protejate,

uniformizând în drepturi și tratament, juridic vorbind, etnicii români, locuitori în Ucraina [8].

În contextul continuării dezbaterilor în Ucraina referitoare la posibile soluții la problema transnistreană și la rolul Ucrainei în acest proces, cred că este de o importanță deosebită ca să fie auzită tot mai insistent și opinia consolidată comună a comunității academice și a societății civile, dar și al decidenților și oficialităților din România și Republica Moldova, dar și a românilor din Ucraina [9, p. 608].

De aproape patru ani de când regimul totalitar moscovit a atacat mișelește Ucraina în februarie 2022, Transnistria generează riscuri majore de securitare pentru regiunea Odesa, un teritoriu de o importanță crucială pentru supraviețuirea Ucrainei, dar și, într-o măsură mai mică, pentru restul Republicii Moldova [10, p. 121].

Calea militară de soluționare a problemei transnistrene este o oportunitate care nu va dura prea mult timp, date fiind instabilitatea pozițiilor geopolitice a principalilor actori regionali și ritmurile alerte de evoluție a situației în regiunea Sud-Est Europeană. Balanța capacităților militare creată în această zonă, acum este net favorabilă Ucrainei, în condițiile izolării totale a militarilor ruși în Transnistria și imposibilității de suplimentare substanțială a efectivului militar rusesc din regiunea transnistreană pe care și-o dorește cu disperare Rusia încă din perioada pregătirii invaziei Ucrainei [11], dar și aducerii în această zonă a muniției și noilor tehnolgii militare, perfecționate pe perioada participării Rusiei la ostilitățile militare în ultimii 4 ani. Fără dubii că, în baza noilor tehnologii transmise din Rusia, în zona puternic industrializată, comparativ cu regiunile din jur din Republica Moldova și din Ucraina, transnistrenii au fost capabili să importe piese, să elaboreze și să producă, în mod de sine stătător, echipament militar modernizat: drone, echipamente antidrone, modernizări pentru artilerie și rachete etc [12]. De aceste lucruri ne putem convinge ușor în baza datelor făcute publice privind tehnologiile militare folosite, gradul de echipare a trupelor și munițiile utilizate în manevrele militare sau diverse exerciții tactice în condiții asemănătoare cu cele de luptă, pentru instruirea militară a trupelor de ocupație a teritoriilor de drept ale Republicii Moldova la est de Nistru [13].

În 2024 ambasadorul ucrainean cu misiuni speciale pentru dosarul transnistrean, Paun Rohovei, declarase că „Ucraina sprijină soluționarea conflictului transnistrean exclusiv prin mijloace diplomatice și în colaborare cu Chișinăul. El a subliniat că Ucraina va susține inițiativele de reintegrare ale Chișinăului, deoarece acestea vor aduce beneficii economice ambelor părți ale Nistrului.” [14]. Cu toate acestea, se pare că actualmente poziția oficialităților de la Kiev devine neunivocă referitor la modul de soluționare a problemei transnistrene, mai degrabă sub impactul ferestrei de oportunități, deschisă acum, datorită dezechilibrului de potențial militar și forțe pe teren în coraport cu cele ruse din Transnistria [15, p. 109].

Anume aceste argumente stau acum la baza unui mesaj destul de clar exprimat pe 27.12.2025 nu de ultima persoana ca influență politică în arcul decizional de la

Kiev - Kyryl Budanov [16], șef al Direcției Principale de Informații a Ministerului Apărării din Ucraina (serviciul de spionaj al Ucrainei), structură care anterior a mai executat câteva operațiuni speciale pe teritoriul suveran al Republicii Moldova încă cu mult timp înainte de 2022 [17]. Dacă în decurs de aproape patru ani ideea de intervenție militară în Transnistria era exprimată cel mai des de analiști, societatea civilă ucraineană, politicieni din afara puterii de la Kiev [18], iar oficialitățile negau probabilitatea unui astfel de scenariu, de exemplu prin declarațiile repetate pe parcursul multor ani ale lui Mihail Podoliak, eliberat, în decembrie 2025 [19], din postul de consilier prezidențial de la Kiev în contextul unui scandal de corupție [20, 21], atunci iată că acum persoane de prim rang, nemijlocit și direct implicate într-o eventuală operațiune rapidă de dezarmare și preluare a puterii în Transnistria, expun o poziție clar favorabilă implementării unui asemenea scenariu militar de rezolvare a problemei transnistrene [22, p. 483].

Până azi, contra-argumentul, care era invocat cel mai des la Chișinău și la Kiev, opus posibilității militare de rezolvare a problemei transnistrene consta în două componente interconectate [23, p. 85].

Primul aspect de care țineau cont autoritățile de la Kiev și Chișinău era legat de faptul că Transnistria e teritoriul suveran al Republicii Moldova, iar o intervenție militară ucraineană nu va putea fi efectuată fără permisiunea și acordul Chișinăului. La Kiev se considera că riscurile destabilizării politice a Republicii Moldova și ostilizarea unui asemenea vecin de important, reprezintă riscuri inadmisibile pentru Ucraina, dacă autoritățile de la Kiev ar autoriza o astfel de operațiune fără acceptul oficialităților din Republica Moldova [24, p. 599].

Al doilea aspect care motiva respingerea planurilor de soluționare prin forță a problemei, nu mai puțin relevant pentru gestionarea sustenabilă a problemei transnistrene, dar mult mai important pentru autoritățile de la Chișinău, potrivit declarațiilor, decât pentru Ucraina, reprezinta impedimentul umanitar, dar și impactul social și demografic cu conotații negative ale unei eventuale degenerări a situației securitare în zona transnistreană dacă o eventuală operațiune militară a Ucrainei se va solda cu ostilități pe câmpul de luptă, efect amplificat prin posibile jertfe umane. Aici am putea vorbi, în caz de eșec al unei operațiuni ucrainene scurte și precise de eliminare a capilor regimului separatist, și de un flux important de refugiați din zona de conflict către Ucraina dar, mai ales, către Republica Moldova, precum și de o deteriorare a imaginii Ucrainei și a Republicii Moldova pe plan internațional, inclusiv cu eforturile propagandei ruse, dar și cu impact intern și electoral pentru guvernanții din cele două state prin influența negativă pe care ar putea să o capete acest gen de imagini în rândurile populației vorbitoare exclusiv de limbă rusă, vulnerabilă, în acest fel, la campaniile de denigrare și știri false, marca Kremlin [25, p. 39].

Deși populația civilă din zona transnistreană părăsește regiunea, tot mai activ pe parcursul anului 2025 de când s-au agravat semnificativ problemele de ordin so-

cial-economic determinate de lipsa gazului gratuit din Rusia, și încă mai activ lumea pleacă din localitățile urbane din regiunea separatistă, prezența militară rusă în regiune nu este amenințată aproape de nimic. Dimpotrivă. Constatăm că depopularea rapidă a regiunii generează transformarea zonei de ocupație într-o „fortăreață" cu funcții excusiv militare, după modelul unor baze militare cu un regim intern strict, fără a mai ține cont de nevoile diverselor categorii ale populației, primând interesele militare ale Rusiei, nu și cele legate de business-ul oligarhilor criminali locali (Sheriff) care atenuau până acum, parțial, esența militară a proiectului transnistrean [26, p. 18].

Și în decursul a ultimilor 35 de ani de ocupație militară a regiunii, necesitățile populației civile nu au fost determinante pentru politica internă dusă de autoritățile de ocupație, ținând cont de miile de deținuți politici ai regimului separatist, dar prezența mare a civililor în Transnistria, comparativ cu numărul de trupe militare era, și încă continuă să fie, tratată în mod diferit [27, p. 246]. Astfel, lumea liberă (comunitatea internațională, Uniunea Europeană, Statele Unite ale Americii) trata populația transnistreană ca fiind ostatecă a regimului, pe de altă parte autoritățile constituționale fals-neconsecvente (de facto - beneficiare, la nivelul unor indivizi concreți, decidenți de la Chișinău) trata populația ca pe „cetățenii noștri pe care nu-i putem lăsa în voia sorții", iar autoritățile ruse de ocupație continuau să spele mințile populației civile prin manipulare, propagandă și indoctrinare, aservindu-i prin muncă prost plătită în beneficiul complexului industrial militar, producând arme, inclusiv pentru exportul de contrabandă, prin portul Odesa (până la 2022). Or, diminuarea semnificativă a forței de muncă calificate în zona de ocupație diminuiază inclusiv și capacitatea regimului de ocupație de a se autoînzestra cu armament modernizat, potrivit schițelor și desenelor de asamblare a dronelor și dispozitivelor de luptă cu acestea, primite de la Kremlin, ceea ce e, poate, printre puținele avantaje ale depopulării Transnistiei [28, p. 191]. La fel de des, autoritățile de la Chișinău invocau ca unul dintre motive pentru neacceptarea unei soluții militare la problema transnistreană, probabilitatea cauzării, prin aplicarea forței mulitare, a unei traume psihosociale pe termen lung pentru mase largi ale populației din regiune care ar putea fi afectată de distrugeri și pierderi umane colaterale. Acest aspect este considerat a fi și un posibil impediment suplimentar grav pentru o integrare socială rapidă post-conflict a populației din Transnistria.

Prin urmare, e necesar să conștientizăm ca, pe de o parte, există o presiune importantă care se amplifică treptat asupra actorilor din Sud-Estul Europei de a contribui la soluționarea problemei transnistrene, inclusiv în baza planurilor de aderare a Republicii Moldova și a Ucrainei la Uniunea Europeană, mai ales în contextul în care autoritățile de la Chișinău promit aderarea în decurs de maxim trei ani la Uniunea Europeană, cel mai probabil împreună cu Transnistria [29]. Pe de altă parte, nu doar din cauze legate direct de războiul din Ucraina, zona transnistreană și regiunile limitrofe din Ucraina și Republica Moldova, se militarizează rapid, apar noi tipuri de

armament ofensiv de ultimă generație în volume nemaiîntâlnite în ultimele decenii [30]. Totuși, nici autoritățile de la Kiev, nici cele de la Chișinău, nu este cazul să neglijeze pericolul utilizării armelor nucleare, stocate în satul Bâcioc din Transnistria [31], care, foarte probabil, nu mai sunt într-o stare tehnică excelentă, ca și arsenalul nuclear actual al Rusiei. Cu toate acestea, rolul acestui tip de arme poate fi deosebit de distructiv în cazul declanșării unei riposte militare a trupelor ruse de ocupație ca rezultat a aplicării unui scenariu militar de preluare a puterii de la regimul rus de ocupație [32, p. 21].

Practica arată cu lux de amănunte ca cele mai durabile și stabile sunt soluțiile bazate pe tendințe geopolitice si argumente istorice. Prin urmare, nu face o excepție de la această regulă nici problema transnistreană, dezbătută în contextul relațiilor româno - ucrainene [33, p. 88].

Diplomația și societatea ucraineană va deveni una vizionară în relațiile cu românii dacă vă decide să țină cont de următoarele câteva postulate:

1. Tendința firească de dezvoltare strategică a Republicii Moldova este către o apropiere culturală, economică și, inevitabil, politică cu România. Ucraina ar trebui să trateze ambele state ca o entitate comună în relațiile internaționale cu interese identice, pentru a nu cădea și pe viitor pradă ușoară unor iluzii și /sau manipulări ale propagandei rusești, precum s-a întâmplat în relațiile Ucrainei cu cele două state românești, dar și în relație cu minoritatea românilor din Ucraina, scindată intenționat și neglijată, conform unor perspective distorsionate și rele tratamente tradiționale sovietice.

2. Teritoriile istorice care au aparținut României, răpite mișelește de Uniunea Sivietică ca urmare a aplicării Pactului din 23 august 1939 dintre Hitler și Stalin (Pactul Ribbentrop-Molotov), cu amenințarea României interbelice cu o intervenție militară, care au devenit definitiv parte a Ucrainei sovietice după al doilea război mondial, și pe care trăiesc tradițional români, e cazul să devină niște regiuni cultural-economice de integrare comunitară transfrontalieră, administrate în comun de cele trei state (Ucraina, România și Republica Moldova) și de apropiere dintre cele două națiuni: românească și ucraineană. Inclusiv, teritoriul transnistrean va fi cazul sa devină una dintre asemenea regiuni co-administrate, reieșind din faptul coabitării în acest teritoriu a comunităților de ucraineni, ruși și români. Ca model, cred că acest tip de regiuni româno-ucrainești vor putea servi și pentru apropierea multi- sau bilaterală în relațiile Ucrainei cu Ungaria, Polonia sau Slovacia.

3. Soluția în problema transnistreană nu este una rapidă, conținând componente geopolitice, dar și psihosociale, emoționale și economice, cu un profund specific loca. Cu toate acestea, procesul de identificare a unei soluții sustenabile în problema transnistreană devine inevitabil și necesar din mai multe considerente, dintre care fac parte și aderarea probabilă la Uniunea Europeană a Ucrainei și Republicii Moldova, necesitatea de minimizare în regiune a influenței rusești ca fiind una ostilă de

secole față de cele două națiuni, atât pentru ucraineni, cât și pentru români. Este de preferat ca procesul de eliminare a trupelor militare din regiunea transnistreană, dar a agenților de influiență a Rusiei să se realizeze nu sub presiunea evenimentelor de pe frontul ruso-ucrainean, ci după instalarea armistițiului de pace cu Rusia, pentru a evita amploificarea efectelor negative și a escaladării conflictelor interne în regiune, dar și în Republica Moldova și Ucraina. Totuși, potrivit unei logici bazate pe principiul cauzării unor daune minimale, cu cât mai devreme va începe suprimarea fermă, preponderent pe cale economică și administrativă a regimului de ocupație de la Tiraspol, cu atât procesul reintegrării într-o societate liberă ce funcționează conform principiilor economiei de piață, dar și a democratizării regiunii, va fi mai puțin dureros pentru populația locală și se va putea solda probleme structurale și sistemice cu mai mici, de natură curentă, atât pentru Ucraina, cât și pentru Republica Moldova, cum ar fi gestionarea unor fluxuri a refugiaților din zona transnistreană, contracararea atacurilor hibride și informaționale, dar și a presiunilor diplomatice din partea Kremlinului.

4. Soluționarea problemei transnistrene e logic să facă parte dintr-o strategie mai largă de colaborare dintre cele două națiuni: ucraineană și română. Astfel că, fiecare participant în aceste procese: Ucraina, România, Republica Moldova, dar și comunitățile de ucraineni din cele două state românești, și români din Ucraina, e necesar să adere la o convenție comună cu un plan-strategie de de implementare care să permită o cooperare armonioasă în beneficiul ambelor națiuni: românească și ucraineană. Orice alt fel de soluții, care nu vor ține cont de interesele comunităților de ucraineni din cele două state românești, și de interesele comunităților românilor din Ucraina, vor acumula nemulțumiri, ne fiind astfel nici durabile, nici benefice, poate doar Rusiei în vederea atingerii scopului său de a crea neînțelegeri și dușmănii între Ucraina, România, Republica Moldova.

De asemenea, este important să menționăm că se păstrează o probabilitate foarte mare de a fi afectată și Republica Moldova de ofensiva aproape inevitabilă a Rusiei asupra Europei [34], cu atât mai mult cu cât Republica Moldova este aproape fără apărare și menține cursul de aderare la Uniunea Europeană, aflându-se în afara oricăror alianțe militare, fiind paralizată în fața unei agresiuni militare din punctul de vedere al securității sale, de statutul său de neutralitate, dar mai ales de incapacitatea sau de nedorința autorităților actuale de a depăși această vulnerabilitate securitară a Republicii Moldova legată de „neutralitatea” sa prin interpretarea proactivă și preventivă a acestei prevederi constituționale. În acest context, factorul transnistrean se regăsește printre cele mai probabile care va fi activizat de Rusia, în măsura influenței sale în regiunea transnistreană, influență periclitată parțial de interesele oligarhice ale companiei „Sheriff”.

Așa sau altfel, factorul Ucrainean în soluționarea problemei transnistrene devine unul de o importanță capitală, fie în cazul dacă se recurge doar la metode diplo-

matice în soluționare a diferendului, fie dacă se va conveni de comun acord asupra preluării prin forță militară a controlului asupra Transnistriei [35, p. 41].

Întregul Occident, mai ales statele europene, membre ale NATO, astăzi sunt în febra pregătirii pentru o confruntare militară directă cu Rusia. Uniunea Europeană se transformă încet dar sigur, inclusiv într-o alianță militară cu obiective clar defensive și de descurajare a Rusiei, percepută ca fiind principala sursă de instabilitate și amenințări la adresa securității Europei [36].

Pentru soluționarea problemelor curente și a atenuării considerabile a resentimentelor istorice acumulate de-a lungul veacurilor, pe lângă bunele practici de conlocuire armonioasă și cooperare dintre ucraineni și români, devine important să se țină cont în relațiile trilaterale dintre Ucraina, România, Republica Moldova de două aspecte de o imoortanță fundamentală:

A. Inițierea și aprofundarea unui dialog permanent dintre cele două națiuni. Posibil, ca un forum permanent trilateral.

B. Consolidarea unei poziții comune a României, Republicii Moldova și comunităților românești din Ucraina, inclusiv o consolidare instituțională prin formarea unei platforme de coeziune națională sau a unei convenții a tuturor românilor, pentru a asigura eficiența a un astfel de dialog și a cooperări a statelor și comunităților românești cu statul ucrainean.

În acest context, Transnistria care a fost menținută în viață de Rusia pe parcursul a aproape patru decenii ca o bombă cu ceas, ca o pârghie de influență asupra Republicii Moldova și Ucrainei, ca un pilon al promovării intereselor sale în Balcani și în tot Estul Europei, capabilă să destabilizeze întreaga regiune, inevitabil va fi utilizată de Kremlin conform destinației saale inițiale. Astfel, devine o problemă de timp nu dacă, ci CÂND Republica Moldova (prin sau cu Transnistria) va fi implicată într-un război direct cu Rusia. Din aceste motive e nevoie să prefigurăm pregătirea Republicii Moldova pentru un astfel de scenariu al evoluției situației. Ar fi bine ca acel moment să prindă Republica Moldova împreună (sau în cadrul) unei Românii puternice, alături de o Ucrainã liberă și autosuficientă și de o Europă unită și capabilă de lucruri mari, sprijinită de SUA ca lider incontestabil al Occidentului, cu sau fără D. Trump la timonă.

Referințe bibliografice:

1. SPRINCEAN, Serghei. Dezvoltarea umană și siguranța persoanei în contextul preocupărilor pentru securitatea umană. In: *Studii şi cercetări juridice* / Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice al USM; colegiul de redacție: Valeriu Cușnir (coordonator ştiinţific) [et al.]. Chișinău: CEP USM, Partea 7-8. Subcap. 7.1. 2024, pp. 231-239.
2. SPRINCEAN, S. *Unele stringențe și imperative în studiile contemporane de securitate*. În: Dezvoltarea cadrului juridic al Republicii Moldova în con-

textul necesităţilor de securitate şi asigurare a parcursului european. / Republica Moldova în contextul provocărilor interne şi externe la adresa securităţii naţionale (Partea a III-a). / Red. şt. Natalia Albu. Chişinău: Institutul de Cercetări Juridice, Politice şi Sociologice (ÎS FEP "Tipografia Centrală"). 2019. Cap. 1, p. 5-20.
3. SPRINCEAN, S. *Securitatea umană și bioetica. Monografie*. Chișinău: F.E.P. "Tipografia Centrală". 2017, 304 p.
4. SPRINCEAN, S. *Perspectives on Promoting Human Security Values under Conditions of Political Insecurity*. In: The sustainability of democracy under conditions of regional insecurity: International Collective Monograph / Moldova State University; coordinator: Ludmila Roşca. Chapter 6. Chişinău:Print-Caro. 2025, p. 180-212.
5. SPRINCEAN Serghei. *Corelații ale problematicii siguranței persoanei și securității umane cu domeniul drepturilor omului.* În: *Studii și cercetări juridice* / Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice; colegiul de redacție: Valeriu Cușnir (coordonator științific) [et al.]. Chișinău: Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice (F.E.-P. "Tipografia Centrală"). Partea a 6-a. Subcap. 7.1. 2023, p. 157-170.
6. SPRINCEAN, S. *Rolul securității umane în consolidarea sistemului național de securitate*. În: Interconexiunile integrării sociale și consolidarea sistemului național de securitate: Monografie colectivă. / Academia de Administrare Publică din Moldova; colegiul de redacție: Ludmila Roșca [et al.]. Chișinău: Print-Caro. Cap. 11. 2022, p. 329-359.
7. SPRINCEAN, Serghei; SLUTU, Nicolae. *Ajustarea și aprofundarea obiectivelor de securitate umană în contextul fructificării perspectivei de extindere a UE*. În: Analele Științifice ale Universității de Studii Europene din Moldova. Ediția VIII. / colegiul de redacţie: Sedleţchi Iurie (redactor-şef) [et al.]. Chişinău: Pulsul Pieţei. 2024, p. 91-96.
8. ZUBKOVA, Daria. *Rada excludes russian and Moldovan languages from list of those requiring support and protection.* 03.12.2025. https://ukranews.com/.../1120665-rada-excludes-russian... (Vizitat 01.12.2025)
9. SPRINCEAN, Serghei. *Incursiuni securitare de soluționare a conflictului transnistrean în contextul crizei energetice*. În: "Ştiinţă. Educaţie. Cultură". Culegere de articole. Conferinţa ştiinţifico-practică internaţională. A 34-a aniversare a Universităţii de Stat din Comrat. Febr. 2025. / redactor-şef şi editor: Ghenova Svetlana. Vol. 1: Ştiinţe economice. Tehnologii informaţionale, matematică şi fizică. Agricultură şi industria alimentară. Drept şi ştiinţe politice. Comrat: A&V Poligraf. 2025, p. 604-610.
10. SPRINCEAN, S. *Aspecte etice în procesele electorale în perspectiva eficientizării instituțiilor puterii de stat*. În: Impactul sistemului electoral asu-

pra capacității de funcționalitate a instituțiilor puterii de stat din Republica Moldova. / coord.: Victor Juc. Cap. 8. Chișinău: Tipografia Centrală, 2018, p. 118-130.
11. CĂLUGĂREANU, Vitalie. *Cine și cum ar apăra o Moldovă neutră în caz de război?* 24.01.2022. https://www.dw.com/.../cine-%C8%99i-cum-ar-ap.../a-60535576 (Vizitat 01.12.2025).
12. *Oleg Zhdanov: How Russian troops in Transnistria are supplied.* 29.11. 2022. https://odessa-journal.com/.../oleg-zhdanov-how-russian... (Vizitat 01.12.2025).
13. *The Struggle for Relevance: Transnistria Fighting Vehicles*. 25.11. 2022. https://www.oryxspioenkop.com/.../the-struggle-for... (Vizitat 01.12.2025).
14. PLEȘCA, Laurențiu. *1 ianuarie 2025 – punctul culminant al conflictului transnistrean.* 24.06. 2025. https://radiochisinau.md/1-ianuarie-2025--punctul... (Vizitat 01.12.2025).
15. SPRINCEAN, S. *Insecuritatea umană în contextul securității naționale: oportunități de evaluare.* În: Riscuri și amenințări la adresa securității naționale: tehnici de analiză și evaluare. Ghid metodologic. / coord. N. Albu, V. Varzari, S. Sprincean. Chișinău: F.E.P. ”Tipografia Centrală”. 2019. Subcap. 3.5, p. 105-114.
16. SHOSTAL, Oleksandr. *Budanov on Transnistria: Ukraine can radically solve the problem.* 27.12.2025. https://112.ua/.../mi-mozemo-virisiti-ce-radikalno... (Vizitat 01.12.2025).
17. ZĂMOSTEANU, Marcela. Vânătoarea lui Ceaus: Operațiunea șepcilor negre 30.04.2021. https://www.rise.md/vanatoarea-lui-ceaus-operatiunea.../ (Vizitat 01.12.2025).
18. GERAGHTY, Jim. *How Putin could open a new and dangerous front against Ukraine.* 12.06.2025. https://www.washingtonpost.com/.../putin-russia-moldova.../ (Vizitat 01.12.2025).
19. *Along with Yermak's resignation from the office of the President of Ukraine, his advisors, including Mykhailo Podolyak, were also dismissed*. 22.12.2025. https://nashaniva.com/amp/en/384107 (Vizitat 01.12.2025).
20. ARVINTII, Ecaterina. *Mihail Podoliak: Russia has prepared concrete plans for the "most severe and aggressive destabilization" of the political situation in the Republic of Moldova.* 25.02.2023. https://moldova1.md/p/5094 (Vizitat 01.12.2025).
21. *Podoliak's Strategic Perspectives on Resolving the Transnistrian Conflict through EU Integration.* 21.12.2023. https://moldovalive.md/podoliaks-strategic-perspectives.../ (Vizitat 01.12.2025).
22. SPRINCEAN, S. *Politica securității umane în Republica Moldova în contextul provocărilor și oportunităților mediului regional de securitate*. În:

Dezvoltarea cadrului juridic al Republicii Moldova în contextul necesităților de securitate și asigurare a parcursului european. / red. şt. Valeriu Cușnir. Chișinău: Institutul de Cercetări Juridice, Politice şi Sociologice (F.E.-P. "Tipografia Centrală"). Subcap. 5.2. 2019, p. 477-497.

23. SPRINCEAN, Serghei. *Consecințe securitare ale recunoașterii independenței Transnistriei în contextul „Crizei energetice" de la începutul anului 2025*. În: State, security and human rights: in digital era, 12-13 decembrie 2024, Chișinău. Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic al Universităţii de Stat din Moldova, 2025, pp. 79-90.
24. SPRINCEAN, Serghei. *Valențe geostrategice și securitare ale crizei energetice din regiunea transnistreană a Republicii Moldova*. În: "Ştiinţă. Educaţie. Cultură". Culegere de articole. Conferinţa ştiinţifico-practică internaţională. A 34-a aniversare a Universității de Stat din Comrat. Febr. 2025. / redactor-şef şi editor: Ghenova Svetlana. Vol. 1: Ştiinţe economice. Tehnologii informaţionale, matematică şi fizică. Agricultură şi industria alimentară. Drept şi ştiinţe politice. Comrat: A&V Poligraf. 2025, p. 597-603.
25. SPRINCEAN, S. *Interferențe bioetice în abordarea sistemică a problematicii transnistrene*. În: Revista de Filosofie, Sociologie și Științe politice, Nr. 1, 2014, p. 35-45.
26. SPRINCEAN, Serghei. *Practici electorale incluzive pentru fortificarea securităţii umane şi siguranţei persoanei*. În: Digest electoral. Revistă de analiză, teorie şi cercetare în domeniul electoral. Ediţia VI. Decembrie 2021, p. 7-22.
27. SPRINCEAN, S. *Sporirea securității și siguranței persoanei și progresul domeniului culturii ca deziderate ale Acordului de Asociere RM-UE*. În: Revista Studiul artelor şi culturologie: istorie, teorie, practică [Chișinău]. Nr. 1 (38), 2021, p. 243-248.
28. SPRINCEAN, S. *Perspective de asigurare a siguranței persoanei în contextul realizării securităţii umane.* În: Studii Naționale de Securitate. Revistă științifico-practică. Institutului Național de Informații și Securitate „Bogdan, Întemeietorul Moldovei". Nr. 1(1), 2020, p. 185-200.
29. *Cele două scenarii care vizează Transnistria când va adera Republica Moldova la UE. Anunțul Maiei Sandu*. 29.09.2025. https://www.digi24.ro/.../cele-doua-scenarii-care-vizeaza... (Vizitat 01.12.2025).
30. URUȘCIUC, Eugen. *Cum vrea să-și occidentalizeze armata până în 2035 R. Moldova, amenințată de război real și hibrid.* 0710.2025. https://moldova.europalibera.org/.../cum.../33552382.html (Vizitat 01.12.2025).
31. BULAI, Diana, ROTARI, Natalia. *Misterul armamentului nuclear din Transnistria*. 05.04.2019. https://anticoruptie.md/.../misterul-armamentului-nuclear... (Vizitat 01.12.2025).

32. SPRINCEAN, Serghei. Modernizarea domeniului securității ca obiect de studiu și disciplină didactică. In: *Studii naționale de securitate*, 2022, nr. 1(5), pp. 18-27.
33. SPRINCEAN, S. *Conceptual, methodological and bioethical perspectives of strengthening human security in Republic of Moldova.* În: Cross Border Journal for International Studies / Universitatea „Dunărea de Jos" Galați. Vol. 2, nr. 4, 2017, p. 81-94.
34. FURLONG, Ray. *De ce avertizează atât de mulți lideri occidentali asupra unui război cu Rusia?* 27.12.2025. https://romania.europalibera.org/.../de-ce.../33630991.html (Vizitat 01.12.2025).
35. SPRINCEAN, S. *The Role of Human Security in Identifying New Perspectives of Development of the Education in the Field National Security*. În: Revista „Current and Future Perspectives on Teaching and Learning". Universitatea „1 Decembrie 1918" din Alba-Iulia. Nr. 1 (1), 2019, p. 36-43.
36. *Fără retragerea trupelor ruse de ocupație, integrarea europeană rămâne o iluzie (Revista Presei).* 26.12.2025. https://radiochisinau.md/fara-retragerea-trupelor-ruse-de... (Vizitat 01.12.2025).